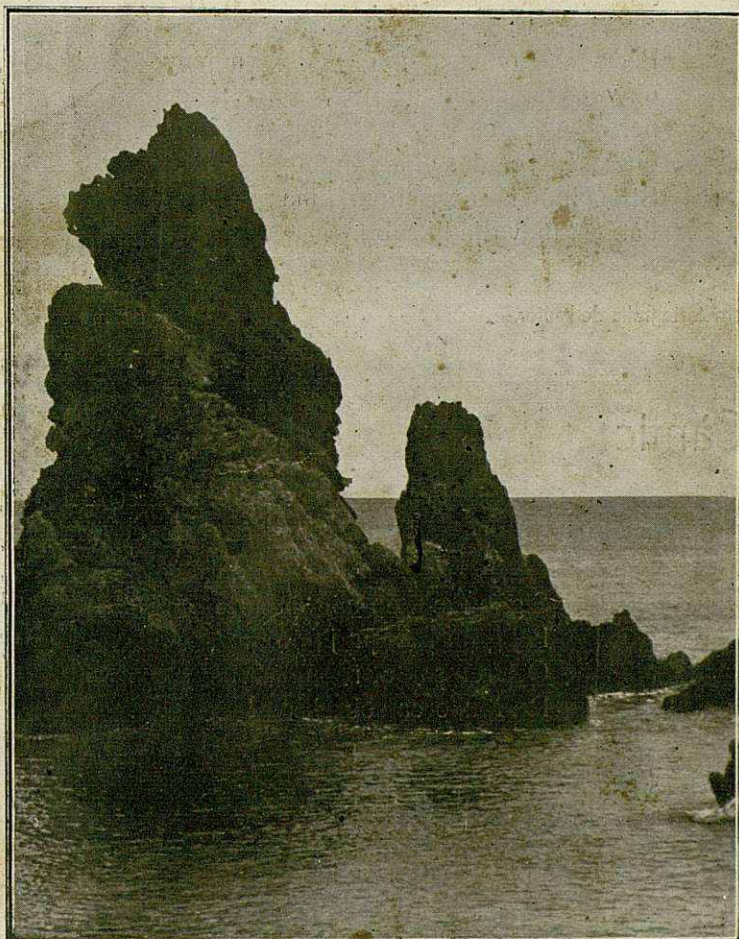

MARINADA

ES CAP DE LLEÓ

Clixè d'en Joà B. Camós,

En la mort d'un amich

Un altre amich que ja es un altre mort
dels qu'omplen mos moments de solitud!
un altre afecte per lo món perdut
que ja's trasmuda en un vivent recort!

Oh, amichs, oh náufrechs que ja sou a port!
oh, afectes que la Mort ha mal romput!
Deu vos dona la mística virtut
de relligarvos com més lluny més fort.

Per ço en somnis veniu al vell company,
oh vells amichs d'una amistat fidel;
per ço us cerca y us troba aquest afany
que'm fa volades entre'l món y 'l cel...
Si puch anà ab vosaltres a ma fi,
l'ànima meva ja hi sabrà'l camí,

Respectem l'ortografia de l'autor.

F. MATHEU.
Mestre en Gai Saber.

Càntic

Per l'inauguració de la Creu del Puig
d'Inca, commemorativa del segle XX.

Signe alçat en mig de l'illa
Pel gran Rei qui ja no mor,
O Creu santa, regna i brilla
De Mallorca sobre'l cor!

I

Fita d'un segle,
Des de l'altura
La gent futura
Veges passar,
Que hereva sempre
De nostra historia,
Ton Rei de gloria
Vulla adorar.

II

Creu beneida,
Fins que el món fini
Marca el domini
Del Rei etern:
Que mai no'l borri
D'aquesta terra
Ni el món en guerra
Ni tot l'infern.

III

Guarda tos pobles,
Columna santa:
L'estol espanta
D'errors i mals,
Les aus de presa
Qui aquí ja miren
I a l'entorn giren
D'aqueixs penyals.

IV

Estén tos braços,
Creu exalçada,
Nostra encontrada
Per beneir:
I així la copia
De tos bens duga
Tothom que hi puga
Viure i morir...!

MIQUEL COSTA I LLOBERA, PBRE.

Mestre en Gai Saber.

La cançó del jardí vell

Fragment.

I

Ai, adeu! jardí petit,
jardí vell, jardí florit,
brollador i murtra blava,
o sagrat recolliment
d'una vida, que esclatava
com un Maig, fort i potent!

D'una vida que tenia
els cabells color de nit,
i en els llavis li floría
la flor roja del neguit.
Rica flor que ella guardava
li collía el séu galàn...
i ell, després, se n'entornava
amb l'espasa flamejant...
Jardí vell, jardí petit
de la menta perfumada,
per la flor d'aquell neguit,
per la espasa venerada
del galàn festejador,
avui, tota rovellada,
i abans, plena de claror;
besaré la pedra morta
d'aquest mur que es va desfent
que el qui besa, se n'eniporta
l'alta flor del sentiment...

Jo en la pica d'alabastre
d'aquest jardí tan florit,
vui copsar-hi el bell rastre
d'un idil·li que ha fugit.
Colliré l'última rosa
perqué es torni resplandor...
Quan la flor serà desclosa
tindrè feta la cançó.

La meva ànima s'agita
pressentint el dolç instant...
La cançó serà petita,
prô l'amor hi serà gran!

II

Cau la nit i el vent s'atura.
Passa una ombra vacil·lant.
Es l'amor que encara dura,
ès l'amor, del vell galàn.
Amb la capa ramejada,
i l'espasa sense puny,
fa la dolça passejada,
com un somni que s'esmuny.

Sorolla l'excelsa copa
d'un baladre revellit,
i damunt la terra xopa
hi han les flors, que s'han marcit.
Més enllà, tremola un lliri
com un símbol de turment.
I branda la flor-martiri
remembrant la dona ausent...

.
I la nit fosca i pesanta
guaita a dins del brollador.
Creix la molsa i l'aigua canta
la gran joia del dolor.

JOAN M. GUASCH.
Mestre en Gai Saber.

1908.

Maria Isabel
Molla

L'evolució del nostre renaixement ex-librístic

Era en el més d'Agost de l'any 1900; quan per encàrrec de l'editor barceloní N'Armengol Miralles, dibuixàvem el primer ex-libris del nostre renaixement i a aquest encàrrec devíem, per primera volta, l'ocasió d'estudiar en serio la exuberant producció ex-librística estrangera, que, de temps abans, venia cridant nostra atenció d'artistes.

Nombroses eren les publicacions d'art de tots els països, i per manera molt remarcable, les alemanyes que dedicaven preferent atenció a propagar aquesta manifestació artística; i tan abundantment i amb tanta diversitat d'aspectes arribaven fins a nosaltres, que ja no ignorava cap professional d'aquells dies, que l'ex-libris en son cultiu artístic, era un terreny ben abonat per al conreu de les més altes inspiracions. Ço que justament no sabíem en aquells moments, ço que ens restava per estudiar encara, era la finalitat d'aquella petita obra d'art, d'aquella marca o etiqueta coneguda amb el nom d'Ex-libris i ens calia, per tant, conèixer a tota pressa la seva història i fer-ne, com ne podríem dir, el seu estudi científic. Veus aquí com l'encàrrec d'En Miralles tingué la virtualitat de posar-nos en vies d'adquirir interessants coneixements que, en despertar-nos noves activitats, no devien trigar en manifestar-se en aquest nou i estens camp d'acció.

I així fou com, tan bon punt complert l'encàrrec amb l'execució de l'ex-libris de la «Compañía General de Tabacos de Filipinas» (que aquest sigué el primer ex-libris), s'apoderà de nosaltres un desig tan fort de producció, que impulsant-nos a treballar febrament, no paràrem fins a veure'n executats i reproduïts una petita serie, cosa d'una dotzena, amb els quals començarem a divulgar les aficions a aquest art, i a emprendre l'apostolat que ben prompte tenia de fer tants d'adeptes.

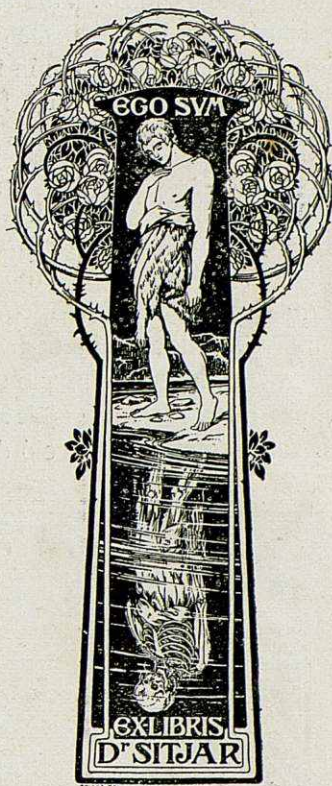
Fruit de la propaganda fou la publicació en el Núm. I, Any I Janer-Juny de 1901, de la Revista de Bibliografia Catalana, publicada a Barcelona per En J. Massó i Torrents, dels ex-libris Marc Jesús Bertràn, Julià Valou, Victorí Bisbal i Ildefons Suñol, números 10, 5, 2, i 12 respectivament de la serie dibuixada pel qui subscriu, i que foren els primers en veure la llum pública.

La reproducció d'aqueixos ex-libris marca una data memorable pel nostre renaixement, des de la qual comença, i creix ràpidament l'afició a l'ex-libris. S'hi interessen els artistes, els bibliòfils i, en general, tots els homes de cultura. Un de nostres més prestigiosos artistes, N'Alexandre de Riquer, pren posicions i ocupa des dels primers moments un dels llocs més eminents en la lluita de producció que es desenrotlla, donant-nos a conèixer seguidament els prodigis de ses obres. Junt amb ell, tot un estol de dibuixants competeixen en produir-ne i provoquen amb llur treball la naixença dels primers col·leccionistes.

Començar per aquells dies — els últims de l'any 1901 i primers de 1902 — una col·lecció d'ex-libris, era recollir l'abundant i saonat fruit d'una llevar amb oportunitat sembrada; les col·leccions es nodrien depressa i l'intercanvi amb l'estranger que no s'féu esperar, expandí l'art de la nostra terra, portant-nos, de retorn, les meravelles de grans artistes mundials.

A casa nostra sovintejava en periòdics i revistes la publicació d'ex-libris, celebrant-se a més, exposicions d'originals. S'intensificà de tal manera l'afició, que l'ex-librisme ibèric adquirí fesomia i personalitat pròpies, i a l'estranger, representació i bel·ligerància.

El moviment que va créixer de dia en dia, feu necessaria la creació d'un instrument directriu, que, ordenant i millorant totes les energies, n'impedís la desnaturalització, fos mitjà de propaganda i satisfés conveniències del col·lec-

cionisme d'ex-libris. Vingué el pensament de la publicació d'una Revista, i, per iniciativa i a despeses dels senyors Manel Conrotte, Pau Font de Rubinat, Joàn Furnells, Ramón i Josep Miquel i Planas, Frederic J. Miracle, Víctor Oliva, Eduard Puig i Valls, Alexandre de Riquer i el qui subscriu, apareixia a principis de l'any 1903 el primer fascicle de la «Revista Ibèrica d'Ex-libris».

Es la publicació d'aqueixa Revista la segona fita que hom troba seguint la via recorreguda pel nostre renaixement ex-libristic, fet que motivà l'entrada en acció de nous elements. Nostres erudits treballaren constant i pacientment en la investigació històrica dels nostres ex-libris nodrint la Revista d'interessants i ben documentats articles; el col·leccionisme tendeix a especialitzar-se per virtut dels estudis que ens donen a conèixer tot un món d'art dels nostres temps passats que, fins llavors, restava inconegut. Es en aquest sentit interessantíssima la col·lecció de materials antics aplegada per En Pau Font de

Rubinat i de la qual es proposà fer-ne estudi i publicació especials, fins avui en dia tot just en curs d'estampació; ho és aixís mateix la resurrecció de algunes peces d'autors contemporanis d'aquella època, precursors de les del nostre renaixement, obres dels Gallissà, dels Pascó i fins del mateix Riquer informades, per cert, en un concepte d'art ben diferent del que es troba en el fons i forma de les renaixentes obres d'ara.

La Revista es publicà durant els quatre anys que es compten des del 1903 al 1906, complint en absolut sa missió cultural; fou editada amb esplendidesa, i de com va sa-

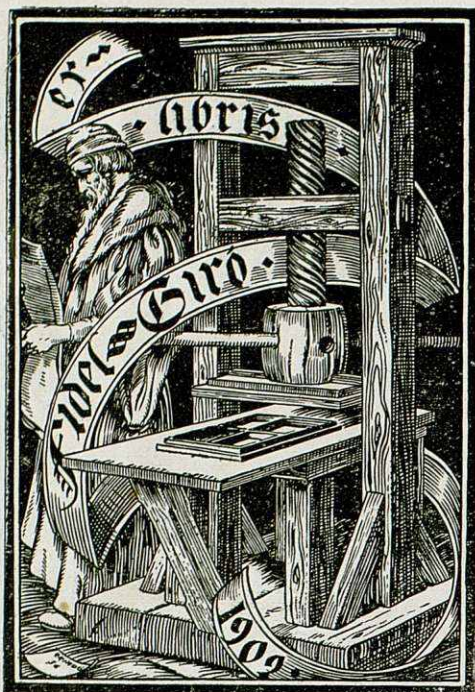

ber conquerir-se un crèdit entre les seves similars de l'estranger, encara avui se'n parla amb elogi. Deixà de publicar-se per raons que no deuen esmentar-se en aquest lloc i ocasió, no deixant d'influir en la publicació d'edicions especials d'ex-libris i d'altres Revistes que més tard vegeren la llum en la nostra ciutat.

Amb la mort de la « Revista Ibèrica d'Ex-libris », quedà condemnat el col·leccionisme ibèric a una vida limitada, sòls impulsada per les iniciatives particulars sortosament prou potentes encara, ja que es devien a col·leccionistes tan forts i ben formats com ho eren els Monsalvatge, Miracle, Riquer, Font de Rubinat, Muñoz, Conrotte i altres, capaços de mantenir amb llur treball constant d'intercanvi, la vida d'aquesta afició. No obstant, la llum projectada durant quatre anys per la publicació de la Revista devia debilitar-se, fins a devenir petit resplendor.

L'ex-librisme, amb tot, no morí, ans al contrari, aquella crisi, provocava sa gran transformació espiritual. Els nuclis de petites col·leccions primitives desapareixien atretes d'una part pels grans blocs del col·leccionisme, o, d'altra, passaven a formar la base fonamental de futures col·leccions, el gust se depurava i començà un treball de selecció, espurgant-se d'impureses les col·leccions més importants. Els procediments més nobles de reproducció conquisten, aleshores, el lloc que per jerarquia els correspon i veiem com l'aiguafort, la punta seca, el linoleum i els procediments de talla dolça en general, obtenen dels col·leccionistes, estimacions preferentes. Nous col·leccionistes amb millor orientació es formaren llavors i els Sigalès, Dalmau, Sanner, Fabregàs i altres, amb elevat sentiment de cultura artística, aixecant el nivell de qualitat de l'afició ex-libristica, i aixís va produint-se, poc a poc, durant deu anys aquesta transformació, mercès a la qual reb sovint l'artista encàrrecs que ben clar diuen que l'art de l'ex-libris viu i ha entrat en el període de son major esplendor.

Quit pagues veure com te somio

en comentar el desenrotllo del ex-librisme ibèric. Creiem haver complert aqueix fi per al qual ens trobàvem ben documentats, i havem renunciat expressament a nous estudis crítics de l'art i dels artistes de l'ex-libris, perquè per a tal feina, és criteri doctrinal en nosaltres, que si ja és difícil que sigui desapassionada quan és feta per l'home qui no és artista (en el sentit de la tècnica, entengui's bé), impossible és que ho sigui quan ho és pel qui actúa de professional.

Era un deure de coral amiat el qui ens portava el prop-passat. Setembre a hostatjar-nos, per una vuitada, a casa del refinat col·leccionista N'Huc Sanner de Palamós, i veusaquí com conviviem espiritualment per uns quants dies l'infadigable buscador de bellesa i el dibuixant enamorat d'ex-libris. En les hores d'intimitat passades en l'estudi de sa interessant col·lecció, contraguérem el compromís d'escriure quelcom referent a Ex-libris, per a esser publicat en la revista MARINADA, i aixís ho havem fet de grat, en penyora de les atencions amb que forem distingits.

Per dissort de totes les nostres il·lusions, fa més de dos anys que la sagnant lluita, flagell d'Europa, ha interromput totes les manifestacions de la vida de cultura, emperò nosaltres, homes de fe, no havem perdut l'esperança d'una vida més esplendorosa i com mai dignificada per les sensacions subtils de l'esperit humà. Entre nosaltres, sembla que es prepara dintre el col·leccionisme ex-libristic una resurrecció i rès no tindria d'estrany que en el moment de restablir-se la Pau entre els homes, ja estiguéssim novament organitzats per a una actuació activa dintre l'ex-librisme mundial.

Ha sigut sols el desig de fixar unes quantes dates històriques ço que ens ha mogut a glosar el tema de l'evolució del nostre renaixement, dates que sovint havíem vist contradites o equivocades

Rebi, doncs, En Sanner el nostre bon desig de complaure 'l i els lle-
gidors de MARINADA excusin la manca de mèrits per la qual, a ben segur,
hauràn trobat caracteritzat el nostre modest treball.

Barcelona Novembre de 1916.

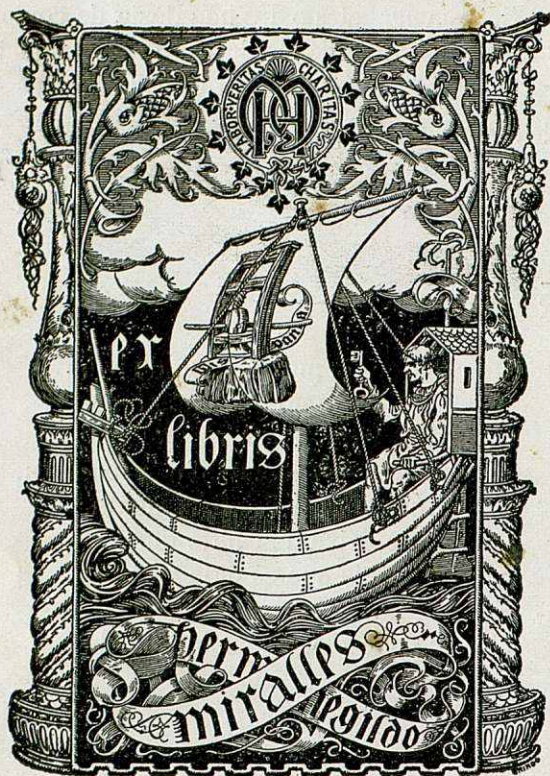
J. TRIADÓ M.

Del Montseny.

De cada gorga puja un floc de boira
esllenegant-se amb positures fàcils.
Fan entre tots corona a la muntanya
per sota els cims ornats d'una congesta.
I la corona, entenebrint-se, munta
i un rastre deixa de calitja fina,
calitja humida que es diria roina.
Sota aqueix vel l'immensitat de serres
s'acluca poc a poc com ensenyada.

G. DE LIOST.

Mare Nostrum

No perquè Venus del teu sí fos nada,
 i l'enriolament encar perdura,
 en el jòc de l'escuma immaculada,
 del còs que et duia l'esplendor futura;
 no per cap nom sonor de l'animada
 companyia del goig sense fretura
 de les divinitats que han fet estada
 damunt ta platja solellada i pura;
 sinó pels catalans dels bells destins
 que l'Aventura t'oferí, i la clara
 transparència serena del teu dins
 deixa, incorruptes, esguardar encara.
 Per ells, que ni un instant foren mesquins
 jo et cantaré, perquè ens governin ara.

J. M. LOPEZ-PICÓ

Moça de Pages

A Víctor Català.

Es l'hora de la posta. El blat fulgura estès
a dintre de les eres.

En pervenir de l'horta la moça de pagès
damunt la jove espatlla duu el cove de cireres.

D'un reflex del crepuscle que la fruita il·lumina
devé el cove sagnós;

trontolla el seu còs àgil i la madura sina
mentres l'aire esbarría l'or del seu cavell ros.

Agosarada avança, desnús els peus i els braços
i es fa més juvenil

i per la pols se marca la petja dels seus passos
que va multiplicant-se com un rastre gentil.

La ciutat li brilla a dintre la mirada
com més s'hi va apropant,
i li apar, per la joia que sent a l'arribada,
que la surtin a rebre les cases del davant.

Ja és a casa... Es despenja el cove en el portal
i guaita com retornen els homes de les eres;
perquè li diu paraules d'amor un majoral
ella alça el cap i llença un riure de cireres.

FIDEL RIU I DALMAU.

Manresa, istiu 1916.

La llei secreta

Jo sóc esclau del guiatge
d'una vela i un camí.

El meu etern romiatge
ara el tenen a partir.

La vela, com afollada,
em mig-ascendeix pel mar
i emprenem cada vegada
rutes noves, a l'atzar.

En canvi, el camí m'aferra
— entre dos marges i dret —

cada cop més a la terra
i em mena al mateix indret.

Vols saber la llei secreta
d'aquesta diversitat?
La vela porta al Poeta.
El camí a l'Enamorat.

JOAN DRAPER.

La onada

Mare i filla acabaren de dinar sense haver desclòs els llavis.

La noia s'alçà, i, penjant en el balcó de la galeria el mirallet de marc vermell, toscament envernïcat, es desfeu els cabells i es posà a esclarir-los i a pentinar-los. Era la feina de cada matí i de cada tarde.

La mare no es mogué de la taula.

Al cap d'una bella estona, un lleu gemec, com un plor ofegat, esgarrapà la quietut. La noia es girà sobtadament, i, d'allí on era, vegé commoure's, a sotrac intermitents, el dors espatllut de la seva mare, il·luminat de ple per la claror de tarde que el balcó xuclava del cel-obert incert.

Amb la pinta a una mà, i cabellera recollida en l'altra, feu la filla un moviment d'impaciència, i sense esmerar-se en donar a la veu un millor to, preguntà:

—I, bé; ¿ara que té, mare?

—No t'ho volia dir, Merceneta, no t'ho volia dir...—respongué ella plorant.

—¿Qué és ço que no em volia dir?

—¿Qué no m'hi veig gota, filla meva!

—¿Com diu? ¿Qué no s'hi veu gens?

—No; gens. Ja m'he rentat amb aigua de ruda i m'he fet fumis d'herba de la Bona Vella... No m'hi veig, no m'hi veig.

—¿Aixís tan sobtadament?

—Ja fa molts dies que m'ho coneixia que la vista se m'escursava per moments. Les darreres nits que vàrem treballar, ja cosia més d'esma que altra cosa... ¡Trista de mi! Aquesta malaurança ens mancava.

—Ja ho pot ben dir. ¡No més ens faltava aquesta!

La Merceneta acabà de pentinar-se cuita-corrents, puig se li feia tard. Sense deixar d'ull el mirall, s'aparià la vora de l'escot i s'empolvà; després, amb molta cura, es passà la punta del dit xic, mullada amb saliva, per damunt de les celles, i amb un cap de mocador es fregà les polpes de les orelles per tal d'enrogir-les.

—A la Tinència li diràn on es pot anar, de franc, per un metge de la vista. Que li acompanyi la Roseta del tercer pis.

I mirant el rellotge de bracelet que lluí a en el seu braç, nu fins a colze, sortí del piset miserios per a confondre's, en el carrer, amb la munió de modistes, gràcils, aixerides, elegants, que fan la pols a les mateixes senyoretes i són la joia dels carrers de la ciutat en les hores d'eixida i entrada dels tallers.

* * *

El Parc de Barcelona tenia lluiçors i esplendències exòtiques en aquella hora de nit. El Casino deixava escapar dels seus murs de cristall glopades lluminoses que anaven a morir en el ramatge dels tellers alterosos que vorejaven les amples avingudes; pels finestrals oberts, la música pinxeca del *tango* es llençava a fora com una temptació.

La gentada, a la distància que li senyalaven les taules de cafè voltades de consumidors baladrers i exigents.

Entre aqueixa gentada grisa, que exhalava sentors indefinides, més totes desagrades, hi havia la Merceneta, duent del braç la seva mare, orba.

De puntetes, apojant el seu pit en el dors d'un home amb brusa i de clatell suat, seguia amb ulls plens de recança i de desig, els moviments plens de voluptat de les parelles, a dins del saló.

Elles amb capell i vestits de mussolines i de tuls; pit i braços nus, ells amb smoking i calça curta, se gronxaven a la mesura dels instruments de corda que vibraven al contacte dels arquets flexibles dels tzigans.

—¿Encara no en tens prou, noia? —li preguntà la mare, cansada de estar dreta, sense veure més que tenebres.

Ella no respongué. Ja feia estona que tota la seva atenció era damunt d'una de les balladores, prima com ella, no tan formosa com ella, segons el propi pensar d'ella.

Amb un capell de fina palla blanca, guarnit com aquell amb una ploma desmaiada, també ella en fora de valenta...

I a cada giravol de la parella, la Merceneta, malgrat ésser-ne lluny, es sentia l'ànima emportada pel devassall de randes que escumejaven a l'entorn de les cames impecables de la balladora...

L'endemà li semblà ben trist el taller, i no pogué soportar que cap companya li parlés de res.

I si el taller li semblà avorrible, el menjador de casa li feia venir fàstic, i el menjar li provocava oïts.

Ara que la mare no hi veia i no podria reptar-la, ensajà de vestir-se *més a la moda*.

Are que la mare no hi veia i no podria atrapar-la, no li faria res de deixar-se acompanyar fins a casa per aquell home jove que tenia cara de vell o vell que vestia com un jove.

—Em sembla que avui faràs tard noia—li digué la mare, aquell matí. No veig el rellotge, però de segur que les nou no són lluny.

Ella cuità a acabar, i baixà escales avall, més depressa que els altres dies i no pas per por de fer tard, puig al taller ja feia dies que li havia fet la creu.

Quan fou al carrer li vingué com un trenc de cor. Vacil·là un instant i tornà escala amunt fins al quart pis... Anà per trucar, més enretirà la mà tot seguit, com si el pom de la campana cremés. Devallà fins al tercer pis i trucà:

—Escolti, Roseta. Si trigués molt a tornar, bé 's cuidarà de la meva mare...

La veu li tremolà tant, que no allargà més la recomanació, i se n'anà sense esperar resposta; se n'anà per a no tornar mai més.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES.

La nina de ma neboda

Ma neboda té una nina
que és talment un bé de Déu:
obra i tanca els ulls, camina
i amb sa maneta fa adeu.

Rodona com una poma
sa cara bella llueix;
si li fa un petó algún home,
fins sembla que s'enrogeix.

Vos alegra quan vos mira
i quan plora fa patir;
sa boca és una guspira
i son front un llessamí.

Mig en serio, mig en broma,
dic, veient-la al finestral:
si sabíja enganyâ els homes
fóra una dòna cabal.

FREDERIC RAHOLA.

Clam

Nostra Senyora de la Pau
que des de dalt vostra cel blau
veieu el món encés en guerra :
Nostra Senyora de la Pau,
el vostre esguard pietós girau
vers les miseries de la terra.

Mireu-los com, adolorits,
demanant d'esma, sens sentits,
estàn a vostres peus, immobles:
mireu, Senyora, com, rendits
a Vos acuden tots els pobles.

Perqué la terra s'estremeix
de suportâ horrible discordia;
veieu des que el món existeix
si desventura igual mereix
tenir de Vós misericordia.

Vulgau oir-nos compadida,
canvieu del món l'horrible sort.
O! no hi deixeu regnar la mort
Vós que li vàreu dur la vida.

Per acabar aital carnatge
deu-los valor, O Verge humill,
puig costa més tenî eix coratge
que el de dexâ en lluita selvatge
morir les gents de mil en mil.

Que de matança ja ès follia
i amb sang dels homes se fa el fang;
pietat per ells, Verge Maríá,
Vos que sabeu tant bé qué sia
de gota en gota dar la sang.

Pietat per tot aquell qui mor
amb el rencô en la sang bullent,
ja que, lluitant, per ser valent,
s'ha de portar un odi al cor.

Pietat, Senyora, pels qui moren
de lluita ubriacs, i de sofrir.
Pietat, Senyora, pels qui els ploren
que ès més tristesa que el morir.

Pietat per elles, per les dònes
que han fet florir la caritat:
sòls per mor d'elles que són bones
que entre tant d'odi no han odiat.

Per tantes Mares, com Vos éreu,
que, per plorar, mort, un fill séu.
ni el consol tenen que tinguéreu
de podè' està' al peu de la Creu.

Per tantes ditxes que es destrenen,
per tantes vides sens consol,
per tants infants que no comprenen
perqué han d'anar vestits de dol.

Per els qui han mort en eixa guerra,
pels qui mig morts d'ella han quedat,
pel qui hi veu clar, i pel qui s'erra,
per l'ignocent i pel malvat,
per tots els qui quedem en terra
tingau pietat, tingau pietat.

Amb eix crit, tots vos s'encomanen,
més a l'ensem, del fons del cor,
sobre la terra, vos demanen
que hi haleneu un xic d'amor.

Perqué damunt tal ruïnatge
no pugui l'odi rebrotar
i, si oblidar no's pot l'ultratge,
al menys, que es pugui perdonar.

I, tots plegats, per beneir-vos.
girant els ulls vers el cel blau,
a la vegada poguem dir-vos
que no acabeu de compadir-vos,
Nostra Senyora de la Pau.

ROSER.

En el sobretaula

de l'àpet amb que un aplec de bons amics i companys de
lletres varen festejar el meu Mestratge en Gai Saber.

Massa ès estada, amics, la vostra gentilesa;
i a fè que us haurá eixit l'original empresa
bon xic a despropòsit, si féreu pensament
de dar-me, amb la consciencia d'un propi valiment,
la de que'm cregui digne d'honor tan senyalat.
La feta jo us perdono en nom de l'amistat,
emprò no sé com dir-vos, sens fer-vos enutjà,
—amics de la meva ànima—que us heu errat de pla.
Com més vistent vol fer-me la vostra exaltació,
més denarit jo em sento, més feble i pobriçó.
Els somnis de grandeses mai m'han torbat cap nit;
i en la d'avui em trobo tan minso i tan petit,
en mig d'aquesta festa, de tant d'encens voltat,
que em palpo, i de trobar-m'hi estic meravellat.
I em sento les espatlles cuidades a cruixir,
del pès d'aquesta gloria que no s'ha fet per mi;
i trob, dins la corona de palma i de llorer,
per vostres mans teixida, que el cap m'hi ve balder.

¿Per qué, doncs, m'exposàreu a confusió tan gran?
car l'amistat no dóna tampoc dret per a tant.
Direu que ara suara per Mestre m'han ungit
i que bé val la causa l'honor d'aquesta nit.
¡Més, heuse'n aquí un'altra! Raó que no ès raó,
que més i més referma la meva confusió:
la de trobar-me Mestre de cop i volta, quan
de l'últim de vosaltres podria apendre tant!
No declinar l'homatge seria, doncs, d'il·lús,
mes fóra ensems poc noble donar-li un sèc refús.
Aixís, amics l'accepto, més sia ben entès
que en mi, en aquesta vetlla, hi heu vist quelcom de més
que un rimador obscur, que no'l mereixeria...

El vostre acatament a la bon'hora sia
per nostre parla augusta, pel lèxic prepotent
amb que d'en Llull forjava's l'altíssim pensament,

i amb que el Conqueridor lleis a la mar donava;
 el que, en clams de victòria, un dia ressonava
 davall de les impostes de l'àtic Partenón;
 el que un jorn saludava l'aparició d'un món,
 rodoladiç damunt dels molls de Barcelona.
 Aquest vostre homenatge, que sia en hora bona
 per mi, si tals grandeses en mi s'han recordat,
 guspira humil despres d'aquell fogà abrandat
 ja ha fet mitja centuria el memorable dia
 en que, al conjur benèfic de fada Poesia,
 la nostra pobre Patria, jaienta i sens daler,
 retreia el que va esser, volent tornar-ho a ser,
 quan la veu dels poetes, ses glories ancestrals
 evocava en la festa dels nostres Jocs Florals,
 i d'ells reaprenia el seu parlâ escaient,
 i amb ell, tota la fòrmula del seu deslliurament,

Que ès tal dels nostres poetes la tasca gloriosa;
 i a aquells que la menyspreïn, com una inútil cosa,
 o, tot lo més, la tinguin per jòc de desvagats,
 dieu-els que els poetes ja mai seràn pagats
 per llur treball altíssim de construir nacions
 amb llurs encavallades de rimes i cançons,
 i de nodrir la vida, daler de l'infinit,
 pastant amb llurs estrofes el pa de l'esperit.
 Dieu-los que dins l'arna del feixugós treball,
 germanes mèl i cera hi són al cap-d'avall;
 i que el jornal bé afanya com bon treballadò
 el qui la tasca enjoia portant-hi una cançó,
 o els fronts suats eixuga i arrosa d'ideals,
 o fa, pels que desdiuen, dels braços seus, puntals.

¡O, amics, que en esta taula amb mi us heu aplegat,
 i en mi a tots els poetes haveu homenatjat!
 Per tots, al remerciar-vos tan esclatants honors,
 per tots, també vui fer-los des d'ara tornadors:
 i així, aquesta corona que avui cenyit m'haveu,
 per a vosaltres sia, que més la mereixeu:
 jo, ple de reverencia i amor el més pregón,
 els seus llorers esfullo damunt del vostre front.

MANUEL FOLCH I TORRES.

Mestre en Gal Saber.

Antinomies

I

Una multitud de classe mitja habitant una d'aquelles aglomeracions urbanes qui ostenten el títol de ciutat, entre les quals algunes barretines destrueixen l'uniformitat, escolta embadalida l'orador.

Una societat perfecta —diu— ha de ser tradicional si adopta institucions exòtiques, si abandona tot ço que a ella li donava caràcter, perd la salut, i no hi ha altre medi de recobrar-la que destruir tot el que se li ha empal·lat, tornant a ésser el que fou. Un paràgraf en que recordà les virtuts dels nostres pares i els costums patriarcals de l'avior que, desgraciadament, se van perdre, aixecà una veritable tempesta d'aplaudiments i de *bravos*.

L'avi de l'orador, qui encara havia conduït l'arada, visqué sempre al mas. El seu pare ja s'establí a la vila fent vida de rendista. Ell viu a Barcelona; per trobar-lo a casa seva s'hi ha d'anar a les hores de menjar, i encara de vegades sopa al restaurant; se'n va al llit a las petites i s'aixeca a les hores de dues xifres; figura en la junta directiva d'una societat anònima i en la d'un centre polític; juga a la borsa; se'l veu poc amb la seva dona i fills; es aficionat als *toros*, i una vegada digué en confiança a un seu amic, que no comprenia la afició a la sardana, la qual recordava haver vist ballar al seu avi.

II

La civilització és el producte natural de la ciutat; el mateix nom ho indica; civilització de *civitas*, com també urbanitat de *urbs*. El ruralisme, doncs, és inferior al civilisme, i la plenitud de la vida ciutadana és l'ideal, el sumum de la perfecció. La ciutat ha de ésser sobirana, i el ciutadà anc que lliure sotsmès a ella. La plenitud de vida suposa l'acaparament de totes les individualitats lliures per part de la ciutat. Cap altre societat ha de fer-li competència, ni tantsols la família, organisme anacrònic que en la ciutat perfecta no té lloc. Els fills no han de ésser dels pares sinó del conjunt social: tots el pares i totes les mares pertanyen també a la ciutat.

Amb aquestes o paregudes paraules, explicava a sos amics companys de viatge el contingut ideal d'un article que li publicaria una revista. I s'entusiasmava en donar resposta a les objeccions que li feien. Cal resucitar, doncs, les institucions espartanes? preguntava un d'ells. No és altre l'ideal, responia: les institucions d'Esparta amb la cultura d'Atenes.

No sé si l'article es va publicar; però vaig tenir ocasió d'enterar-me de la vida de l'autor, qui, per cert, demostrà en el viatge no conèixer gaire l'urbanitat. Reclòs en la vida d'una població, anomenada ciutat, de caràcter marcadament rural, l'esperit familiar de la seva casa arribava quasi a l'egoisme. No contribuï mai a les temptatives per a aixecar el nivell de la cultura: i tant ell com la dona patien en considerar que els seus fills haurien de ser soldats.

MARTÍ ROGER

Crònica local

Corria encara el Novembre i l'esperança de la rifa de Nadal ja il·lusionava molta de gent. Després d'un lapse de penalitats, semblava justa una compensació de la boja sort. Continuem en desgracia, malauradament, perquè ni el consol de l'aproximació és estat donat al jogadors.

Paraules misterioses de pau, com una estrella indecisa, han parpellejat feblement i per curta estona, donant lloc a que els comentaristes discutissin animadament. Ço que ha repercutit en la premsa, no podia menys de ressonar en els cercles palamosins.

Ni rifa ni pau.

Gran coloraina de comentaris excità el repartiment contributiu per raó de que els contribuents equiparaven les fortunes. Algunes reclamacions foren ateses per l'Ajuntament. Per molt fort que hagi estat el sacrifici, qui, podent, haurà regatejat el festeig de les alegres jornades de Nadal? En tals festes de santa alegria, el cor caritatiu pensa amb els sofrents. Un bon palamosí, l'acabat comerciant N'Ernest B. Calvó, resident a Amèrica, ha tinguda la finesa de repartir diners als palamosins pobres. Perdoni el benemèrit compatrici si divulguem la seva provident acció qui haurà escampada joia. Mos hi ha induït el pensament de moure la voluntat dels rics palamosins escampats arreu. Actualment hi han pobres qui sofreixen en silenci, als quals un adjutori és un halè vital. Ja tenim dit que el luxe d'avui en dia és artificios, forçat, misteriós. Açò no vol dir que la força econòmica, sempre complexa, no permeti diversions, jòcs a la rifa, llemenedures. Si fa no fa, la rifa s'ha emportat els mateixos diners de cada any; el turronaire valencià ha liquidat les existències al ple de les festes; les diversions fins sembla que han augmentat. I bé, que no tindria raó el jovent de no poder jugar a l'amor en dances i festes per la sola raó de la guerra europea? Balls a profusió hi han hagut i amb ofrena de bonics presents. Al Centre Federal i al *Centro Económico* fins han regalat perfum a totes les damiseles. Al Casino *El Puerto* ha tocat la cobla de Palafrugell. I tothom ha dançat i ben poques noies han deixat d'estrenar vestit. I bé, que no podrien queixar-se d'enyorament els aficionats al cant i a la comèdia si no podien realitzar la llur afició?

L'Agrupació Lírica ha deixat el conreu de ço qui motivà són títol per a consagrar el seu treball a la presentació del drama de gran altura *Papà Ministre* d'en Rovetta amb el concurs de les senyoretes Mestres de Barcelona. L'assumpte del drama italià consisteix en l'estudi de la figura d'un gran polític honrat que deshonren els seus parents. L'encarnació del protagonista és obra d'actor cabdal; per força havia de tenir deficiència el treball d'afició. No resmenys, el d'en Pelai Pagès fou acurat. La senyoreta Ramona Mestres treballà notablement. I com que tots els aficionats acusaren preparació, i, a més, la presentació escènica era exquisida, el públic, malauradament escàs,

disfrutà de les bel·leses de la gran obra. Dels nous aficionats demostren condicions en Josep Joan i en Genís Riera, aquell per sa clara dicció, aquest per són aplom. Les artistes professionals representaren lluïdament un diàleg *Roses de tot l'any* del portugués Juli Dantas, composició de moltes extravagancies, per tal d'assolir un final efectista. Inicià la vetllada el saïnet *Viatge de boda*. El coliseu quedà a les fosques en un entreacte. El poble se submergi en un mar de tenebres. Mancà el fluid a les tres companyies elèctriques. La nit tempestuosa en fou causa, essent de pensar que també fou motiu de la migradesa de públic.

El goig anava d'esguard a esguard en el concert dedicat a Mendelssohn-Bartholdy per l'Orfeó Aucellada, per ço que tothom, admirat i satisfet, deia i repetia que la corporació musical palamosina va fent passos de gegant en sa carrera artística. L'Orfeó se presentà, per primera volta, sense el concurs d'artistes instrumentals. De Mendelssohn oferí els corals *Cançó de Pastor* i *La dansa de les hores*, per les tres seccions, *Barquejant* coral d'homes i les melodies *Brisa de Maig*, *En ales del somni* i el duo *Madrigal*. La cançó popular, sempre tan estimada, tingué la següent representació: *L'Hereu Riera* d'en Cumellas Ribó, *Cançó de Nadal* d'en Roger, *Els tres tambors* d'en Lambert i *La filadora* d'en Mas i Serracant. El pòrtic del concert fou una sardana a 6 i a 8 veus del mestre palamosí en Josep Casanovas, popularment conegut pel Peixero; la primera part dels llargs és molt inspirada i com que el treball de conjunt és de plenitud i els orfeonistes cantaven a pler, l'èxit fou gran i merescut. Completaven el programa *Jovenívola* d'en Millet, *El Teixidor* d'en Serra i *La mort del rossinyol* d'en Lluís Camós. L'última composició fou cantada artísticament per la senyoreta Antonia Maspera, qui sorprengué al públic per són grandiosos avenç, d'igual manera que sorprengué l'Orfeó. La delicada i trista melodia arrencà sorollosos aplaudiments que sòls callaren quan la distingida orfeonista entonà la deliciosa *Rosa de bardiça* de Schubert. L'ovació casà molt bé amb l'ofrena d'una bella toia. Tots els solistes cantaren amb aplom de dominadors: molt se distingiren les senyoretas Garriga i Gadea i senyors Pérez i Ribot en el quartet de la *Cançó de Nadal*; ben agermanats en Suñé i en Conchs en el duo; lluïdament en Matamala en *Ales del somni* i en *El teixidor* i lo propi en Pérez interpretant la *Brisa de Maig*. Per la cloenda reservem els elogis al mestre Ferrer, qui s'és llançat, amb verba vocació d'artista, al refinament i perfecció de la massa orfeònica. No hi plany sacrificis; anima l'estudi del solfeig; sempre està disposat a treballar, content de la distingida col·laboració d'en Casanovas. No hi ha dubte que l'Orfeó pot arribar a assolir llorers de gloria. Dues reunions generals acalorades tingué l'Orfeó en preparatius d'adherir-se a l'homenatge al mestre Millet. Adhesió feta, gran joia fou l'acte de la fotografia de la massa orfeònica, efectuada pels excel·lents fotògrafs en Juli Pallí i en Joan B. Camós. Les Germanes Carmelites han completat la labor artística de la senyera.

La festa religiosa consagrada a l'Immaculada Concepció és estada igual

que els anys anteriors. Predicà el R. Pare Josep de Manila. El cor de senyoretes cantà bonics motets, distingint-se la ja anomenada Na Antonia Maspera qui interpretà amb molt de gust l'*Ave Maria* de Cèsar Franck, acompanyada a l'harmonium pel mestre Ferrer i al violoncel pel jove Jaume Miró. Cantaren també les solistes senyoretes Casanovas, Marull i Roure. La Capella cantà una Missa de Haller el dia de la festa, i en el de Nadal, oferí la missa de Nostra Senyora de Montserrat d'en Sancho Marraco.

S'és establida, de poc, la costum de tritllejar en totes les festes senyalades, i s'és perduda, en canvi, la de passar una recua d'infants las bacines de totes les capelles.

Fort temporal de llaveig rompé 4 caps d'un barco italià i causà desperfectes en el varader del Salvament de Naüfrecs i en l'escollera qui mira a mig-jorn.

El cabotatge és ara practicat pel pailebot *Joven Paquito* i les barques *Montserrat* i *María Rosa* dels Srs. Fills de G. Matas.

Nostre amic i compatrici N'E. Colominas és estat nomenat Conseller del Foment Provincial de Girona.

En el concurs lexicogràfic, organitzat per l'Associació Autonomista de S. Feliu de Guixols, en Lluís Barceló i Bou, redactor de *MARINADA*, ha obtingut el premi extraordinari de 150 pessetes.

L'artista En Modest Roca ha exposat en l'aparador de sa casa un bonic quadre de suro.

L'automòbil de matinada sòls presta servei el dissabte i el diumenge.

L'empresari del Cine Ideal ha tornat a posar la preferència a darrer terme.

Aquest hivern hi ha hagut enorme confecció d'edredons de llana de suro, i, justament,enguany, la fret no se deixa sentir.

Durant molts dies han pul'lulat per la vila els nortamericans, provinents del vapor *Palermo*. Alguns d'ells jogaren un partit de foot-ball. Lluita footballística hi hagué entre el team de St. Feliu i el de Palamós guanyant aquest per 3 goals a 0.

El dia 17, cridà el nunci les disposicions governamentals referents a la vaga del 18. A Palamós sòls pararen de treballar pocs obrers, perquè la vaga hi és forçosa. Justament aquell dia el correu no arribà fins a les 6 del vespre.

El transport de les carns és concedit per subasta a en Tomàs Font.

La fira fou un poc mullada. En canvi, el temps de les festes és estat esplèndid. La nit de Nadal hi hagué missa en el col·legis religiosos. En el de les Germanes Carmelites hi ha el tradicional pessebre, goig dels infants.

Ha produït dol i pena la mort de N'Alvar Rosselló (q. a. C. s.) El metge D. Germà ha sofert el gran dolor de veure, en pocs dies, la mort de son germà i de sos pares. En expressar-li el nostre pésam, voldriem que les paraules d'amic regessin consol.

S'han hagut de replantar alguns arbres del Passeig de Lòpez Puigcerver.

Han passat óssos. La Guardia Civil ha agafat un lladre.

L'Agrupació Catalanista de Palamós mos ha confiat l'ensenyança de la Llengua Catalana i de l'Història de Catalunya per a tots els adults desitjosos d'aprendre'n. Cridem a veu plena que l'ensenyança és gratuïta. Treball on no corri el diner és *rara avis*. Per ço no dubtem que l'Agrupació se veurà ben corresposta. Nosaltres no mancarem al compromís.

A partir d'any nou, la Parroquia de Palamós publicarà una fulla setmanal. Per a la capslera, nostre company de Redacció en Josep Figa ha compost un bellíssim dibuix en el qual se destaca la figura veneranda del Sant Crist de la Capella Fonda, dominant una fina silueta de la vila.

Per a l'obra de l'església de Sant Antoni de Calonge la subscripció ja atany la xifra respectable de 32.000 pessetes. Amb tal èxit, no hi ha dubte que els treballs prosseguiràn amb la rapidesa del començ.

L'any ha finit. Publicacions importantíssimes pleguen el ram, atesa la carestia de materials. MARINADA subsisteix a Déu mercè. La seva conservació clama, noresmenys, l'adjutori dels bons palamosins i dels amadors de les lletres catalanes, a tots els quals felicitem amb motiu d'any nou.

EL PAS DEL RIU

Clixé per Mossèn Marià Burch.

Moviment del port durant el més de Desembre de 1916

ENTRADES		TONELATGE	SORTIDES		TONELATGE
Vapors	12	11.382	Vapors	12	11.382
Barcos de vela	17	737	Barcos de vela	16	702

Operacions de la Caixa d'Estalvis Mès de Desembre

Nombre d'imposicions	Quantitats imposades	Reintegres	Quantitats pagades	Llibretes noves
35	1550	20	1.094	0

Estació pluviomètrica

Aiga recollida durant el més de Desembre: 17'1 mm.

Registre civil

Mès de Desembre

Naixements : 1. Dolors Corominas i Pirroig.—2. Maria Blanc i Casasayes.—3. Maria Vilar i Rossell.—4. Victorina Vilar i Jofre.

Innomenats : 1. Tauler i Teixidor.—2 Olives i Llopis.

Defuncions : 1. Antòn Rovira i Jutge, 77 anys.—2. Narcís Joàn i Pou, 67.—3 Joàn González i Cerdeiro, 62.—4. Francisca Sedó i Guinau, 76.—5. Agnès Torres i Itarte, 28.—6. Josepa Rodríguez i Ariga 24.—7. Josep Valls i Oliver, 60.—8. Josep Saguer i Ribot, 86.—9. Josepa Ayats i Rocafort, 85.—10. Josep Bardera i Romagonet, 65.—11. Alvar Roselló i Parleris, 33.

Matrimonis : 0.

RESUM DE L'ANY 1916: *Naixements*, 124. — *Defuncions*, 78. — *Aborts*, 1. — *Matrimonis*, 44.

CICLES SANROMÀ

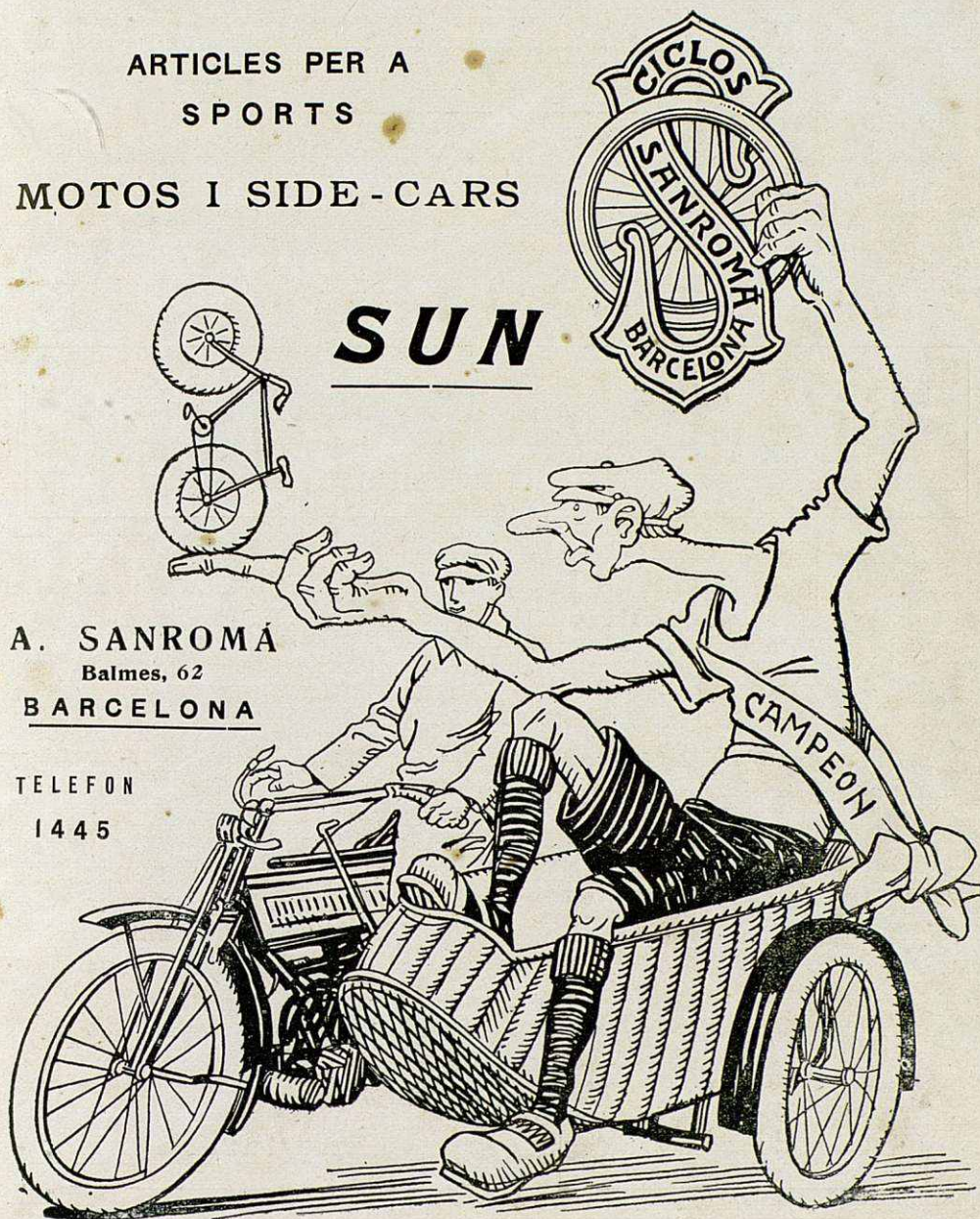
ARTICLES PER A
SPORTS

MOTOS I SIDE-CARS

SUN

A. SANROMÀ
Balma, 62
BARCELONA

TELEFON
1445

RESERVAT

Tintura Brillant

JOAN ANTOJA

• Mar, 39 •

BADALONA